

Ksenija Nikolskaja. „Dulkės. Užmiršti Egipto rūmai“

2006–2011 m. Švedijoje ir Egipte gyvenusi Sankt Peterburgo fotografė Ksenija Nikolskaja įamžino kolonijinės epochos Kairo architektūros paminklus. Apleisti ir pusiau apgriuvę rūmai, vilos, šiuolaikinio miesto gyvenimo pakraščiuose likę visuomeniniai pastatai liudija europiečių buvimą Egipte. Pagal geriausius barono Osmano (Georges Eugene Haussmann, 1809–1891) epochos prancūzų architektūros pavyzdžius sukurti puošnūs Kairo interjerai šiandien padengti dykumų dulkėmis. XIX a. antroje pusėje Egiptą užplūdę europiečiai diplomatai ir verslininkai, kartu su turtingais egiptiečiais, turėjusiais galimybę keliauti po Prancūziją ir atsivežti naujausias Paryžiaus madas, darė įtaką šalies politiniam ir ekonominiam gyvenimui. Jie ne tik pastatė ištikus naujus Kairo kvartalus, bet ir sukūrė kitokį, iki tol nematytą gyvenimo stilių.

Būtent toks Kairas tapo vienu iš pagrindinių 1952 m. Gamalio Abdelio Nasero suplanuotos ir jo vadovaujamų arabų nacionalistų įvykdytos revoliucijos priešų. Atėjus naujai valdžiai, Egipto europiečiai prarado visas turėtas privilegijas ir buvo priversti palikti šalį. Puikių vilų ir nuostabių rūmų niekas nepirko, o likti juose buvo pavojinga. Praradę savininkus, pastatai nyko, degė, buvo nacionalizuoti, perstatyti, pritaikyti švietimo ir naujos valdžios poreikiams arba tiesiog nugriauti.

Šiuos apleistus ir paliktus praėjusios epochos rūmus pačiu laiku įamžino Ksenija Nikolskaja. Jie arba galutinai išnyks, arba bus atstatyti ir restauruoti, taps naujo pseudoturtingo Egipto dalimi, nauja turistine atrakcija ar visai kitokios epochos paminklu. K. Nikolskajai pavyko įamžinti ne tik kolonijų laikų dulkes, bet ir praėjusios epochos dvasią.

Lietuvoje atidaryta paroda 2012 m. jau buvo eksponuota Kairo „Townhouse“, o 2013 m. – Stokholmo „Medelhavsmuseet“ galerijose. Į Vilnių nuotraukos atvežtos, talkinant Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai ir Lietuvos ambasadai Švedijoje, po itin sėkmingos parodos Sankt Peterburge, Ermitaže. Jos sumanytoju ir kuratoriumi buvo generalinis muziejaus direktorius, pasaulinio garso rytų kultūrų žinovas prof. dr. Michailas Piotrovskis, maloniai leidęs parodos rengėjams Vilniuje panaudoti jo tekstus ir įžvalgas.

Tikimės, kad K. Nikolskajos paroda „Dulkės. Užmiršti Egipto rūmai“ sudomins ne tik Lietuvos dailės muziejaus žiūrovus, bet ir kitokius sukrėtimus ištvėrusių Lietuvos dvarų šeimininkus bei lankytojus.

Projekto koordinatorius Skaistis Mikulionis